

VERSIONS
DE BAI JUYI
Marcel Riera

Editorial:
LaBreu Edicions
Barcelona, 2013
Pàgines: 184
Preu: 14 euros

El poeta i traductor Marcel Riera, al passeig del Born barceloní
SARA MUÑOZ

La de traduir poesia oriental al català és una tradició escassa però selecta. Si bé rarament s'ha donat de manera directa a partir dels textos originals –amb excepcions molt escadusseres, com la de Manel Ollé–, sí que s'ha conreat a partir de versions angleses: és el cas de noms tan il·lustres com els de Josep Carner i Marià Manent, o com els d'Apel·les Mestres i Joan Ferraté. És aquí on el terme *versió* adopta plenament el seu sentit de recreació artística: tots aquests autors van apropiarse de la poesia xinesa fins al punt que van vestir-la amb les mateixes característiques formals de les seves obres respectives, la qual cosa venia facilitada, en bona mesura, pel fet que els havia arribat filtrada per una traducció prèvia.

Amb precedents com aquests, Marcel Riera no s'enfrontava en aquest llibre a una tasca fàcil: la de traduir Bai Juyi a partir de la traducció anglesa d'Arthur Waley. Anem a pams: tal com el mateix Riera explica en el pròleg, Bai Juyi és un poeta nascut el 772 i mort el 846, que viu, doncs, en una època d'esplendor de la lírica xinesa, en què escriure'n era tant un costum estès en totes les capes socials lletrades com un requisit indispensable per a qualsevol estudiant. Funcionari imperial, ministre de Justícia a la cort, Bai va haver, però, d'exiliar-se a causa de la seva actitud crítica, i la seva tomba va ser visitada i venerada durant més de mil anys. Es tracta, doncs, d'un dels noms fonamentals de la poesia xinesa clàssica, al costat de Li Bai, Wang Wei i Du Fu. Pel que fa al seu traductor a l'anglès, Arthur Waley, se'l considera el

Versions enllà del temps

gran transmissor de les cultures xinesa i japonesa per al públic anglès, tasca en la qual va disposar de la col·laboració ni més ni menys que d'Ezra Pound. Finalment, el mateix Marcel Riera, premi Carles Riba 2011 amb el llibre *Llum d'Irlanda*, és conegut per les seves versions de Philip Larkin, entre altres mestres de la lírica en llengua anglesa. Ens trobem, doncs, amb un diàleg a tres veus, a través tant del temps com de cultures prou diverses, per fer viure una poesia, en bona mesura, atemporal.

I és que, si bé és convenient situar Bai Juyi en el context de la seva època, els seus poemes, com també els d'altres autors que li van ser més o menys contemporanis, el transcendeixen àmpliament. Motius com ara la contemplació de la naturalesa, l'arribada de la vellesa o de la malaltia, la mort d'un amic o la solitud, s'hi van succeir amb un to de serenitat i mesura accentuat per la sobrietat expressiva. Com ja és ben sabut, el do de la sín-

tesi és característic de la poesia xinesa clàssica, habitualment breu i concisa. Val a dir, però, que, a mesura que avança l'antologia, també ens trobem amb extensos poemes narratius: és el cas, per exemple, de *La cançó del llaiüt* i, sobretot, de *La cançó de la pena infinita*, una de les composicions més populars de la poesia xinesa clàssica, el motiu de la qual –una bella i trista història d'amor i mort– és explicat per Riera en una nota a peu de pàgina també prou extensa. És interessant de remarcar com s'alternen, doncs, en l'autor el do de síntesi –tan habitual en la lírica del seu temps i en la seva cultura– amb el sentit narratiu; sempre, això sí, amb un rerefons melancòlic que no es contradia amb la serenitat explícita. Marcel Riera ha adaptat aquests poemes als metres habituals del català, com ara l'alexandrí i el decasil·lab, amb una elegància que no desmereix de la dels seus antecessors en versions de poesia oriental. Una lectura imprescindible per a tot bon amant de la poesia, que ens reconcilia amb la reflexió sobre el pas del temps, la voluntat de serenor o el recolliment, en versos tan admirables com els del poema *Conformitat*: “Deixa de pensar en coses que no tenen remei:/ només et portarà dolor i penediment. / No pensis en les coses que encara han de passar:/ pensant en el futur et desanimaràs. / Asseu-te com un sac de dia a la cadira/ i ajeu-te cada nit com una pedra al llit./ Quan tinguis gana, tan sols has d'obrir la boca./ Quan tinguis son, només hauràs de tancar els ulls.” Sens dubte, tota una lliçó de saber viure, que sovint valdria la pena saber-se aplicar. ✨